

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o „Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu i Vijeću: „Bolja informiranost o stanju poboljšanom suradnjom tijela za pomorski nadzor: sljedeći koraci u okviru Zajedničkog okruženja za razmjenu informacija za pomorsko dobro EU-a”

(COM(2014) 451 final)

(2015/C 230/16)

Izvjestitelj: M. POLYZOGOPOULOS

Dana 20. studenog 2013., sukladno članku 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, Europska komisija odlučila je savjetovati se s Europskim gospodarskim i socijalnim odborom o

Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu i Vijeću – „Bolja informiranost o stanju poboljšanom suradnjom tijela za pomorski nadzor: sljedeći koraci u okviru Zajedničkog okruženja za razmjenu informacija za pomorsko dobro EU-a”

COM(2014) 451 final

Stručna skupina za prijevoz, energiju, infrastrukturu i informacijsko društvo, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, Mišljenje je usvojila dana 11. studenog 2014.

Europski gospodarski i socijalni odbor jednoglasno je usvojio Mišljenje na svom 503. plenarnom zasjedanju održanom 10. i 11. prosinca 2014. (sastanak od 10. prosinca 2014.).

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja predmetnu Komunikaciju koju smatra logičnim nastavkom u nastojanjima koja se poduzimaju radi uspostave djelotvornog i financijski učinkovitog pomorskog nadzora kao jednog od strateških ciljeva integrirane pomorske politike (IPP) te smatra da je unapređenje razmjene informacija među tijelima nadležnima za pomorski nadzor jedan od ključnih elemenata na području zaštite, sigurnosti, gospodarstva i ekološke budućnosti EU-a.

EGSO odaje priznanje napretku postignutom na nacionalnoj razini i na razini EU-a nakon izrade plana iz 2010. ⁽¹⁾, međutim, smatra da bi osobito korisno bilo jasnije procijeniti postignuti napredak u pogledu ciljeva i šest koraka određenih u okviru predmetnog plana, kao i u pogledu Komunikacije od 15. listopada 2009. ⁽²⁾

1.2. S obzirom da je pažnju nedavno usmjerio ⁽³⁾ na sve veće geopolitičke, strateške i ekološke izazove na području pomorske sigurnosti, EGSO od Komisije zahtijeva da bez odlaganja učini preciznijim te da ubrza „postupak preispitivanja kako bi procijenila provedbu pomorskog zajedničkog okruženja za razmjenu informacija (CISE) i potrebu za daljnjim djelovanjem” ⁽⁴⁾, koji se predviđa pokrenuti do 2018.

1.3. EGSO preporuča da se u daljnjem razvoju zajedničkog okruženja za razmjenu informacija u potpunosti iskoristi široko polje djelovanja i mogućnosti koje se nude u nedavnoj Komunikaciji o strategiji pomorske sigurnosti EU-a ⁽⁵⁾ radi ostvarivanja modernog, dosljednog i sveobuhvatnog pristupa pomorskom nadzoru.

1.4. EGSO poziva Komisiju da pojasni na koji način se države članice mogu „potaknuti da nastave raditi na osuvremenjivanju svoje informatičke strukture za pomorski nadzor”, a da za ostvarivanje tog cilja nemaju na raspolaganju dodatna sredstva koja nisu „neka [...] novčana sredstva dostupna na razini EU-a kao potpora malim poboljšanjima” ⁽⁶⁾ te preporuča da se dio ušteđenih sredstava usmjeri ili ponovno uloži u uklanjanje nedostataka CISE-a i njegovo opće poboljšanje.

⁽¹⁾ Vremenski okvir „za uspostavu zajedničkog okruženja za razmjenu informacija o pomorskom nadzoru u EU-u”, COM(2010) 584 final.

⁽²⁾ „Za integraciju pomorskog nadzora: zajedničko okruženje za razmjenu informacija iz područja pomorstva u EU-u”, COM(2009) 538 final.

⁽³⁾ Mišljenje EGSO-a o „Strategiji pomorske sigurnosti EU-a”, SL C 458 19.12.2014., str. 61.

⁽⁴⁾ COM(2014) 451 final, str. 9.

⁽⁵⁾ „Za otvoreno i sigurno globalno pomorstvo: elementi strategije pomorske sigurnosti EU-a” (JOIN(2014) 9 final).

⁽⁶⁾ COM(2014) 451 final, str. 8.

1.5. EGSO, budući da se radi o projektu dobrovoljne prirode te s obzirom na značaj političke volje kao i kulturnih prepreka koje proizlaze, između ostalog, iz svjetonazora, stereotipa i ukorijenjenih radnih navika, poziva Komisiju da se usmjeri na aktivnosti obrazovanja ili stručnog osposobljavanja te na vlastite inicijative za izgradnju povjerenja uzimajući u obzir već postojeća pozitivna iskustva poput Foruma obalnih straža sjevernog Atlantika (*North Atlantic Coast Guard Forum*) ili Međunarodnog udruženja uprava pomorske signalizacije (*International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities*, IALA).

1.6. Poziva također Komisiju da jasnije definira koju kombinaciju mjera namjerava koristiti u kratkom i dugom roku kako bi se uhvatila u koštac s pravnim i tehničkim preprekama koje smetaju uspostaviti učinkovitog CISE-a.

1.7. EGSO upozorava da izuzetno brz razvoj informatičkih sustava neizbježno izlaže svako novo okruženje za razmjenu osjetljivih informacija poput CISE-a kibernetičkim napadima⁽⁷⁾, ali isto tako i terorističkim napadima koji potencijalno mogu imati nesagledive posljedice za sigurnost prijevoza, trgovine, luka, brodova, posada i tereta te poziva Komisiju da se žurno pozabavi pitanjem kibernetičke sigurnosti u pomorskom prijevozu te da osmisli detaljne mjere za zaštitu CISE-a. Izvješće Ureda za nadzor rada Vlade SAD-a iz 2014. pod nazivom „Zaštita ključne pomorske infrastrukture” (*Maritime critical infrastructure protection* – vidjeti <http://gao.gov/products/GAO-14-459>) svjedoči o hitnosti stanja na spomenutom području.

1.8. EGSO naglašava da će bolje poznavanje stanja i pojačana suradnja među tijelima za pomorski nadzor putem CISE-a doprinijeti očuvanju ekološkog integriteta pomorskog dobra EU-a na način da će se bioraznolikost i morski resursi bolje zaštititi od nuklearnih nesreća, nezakonitog odlaganja otrovnog otpada, ozbiljnih nesreća u kojima sudjeluju onečišćivači, kao i klimatskih promjena. Nadalje, veća sigurnost podmorskih kablova i cjevovoda poboljšat će energetska učinkovitost.

2. Uvod

2.1. Pravovremeni pristup detaljnim informacijama te mogućnost zajedničkog i pouzdanog uvida u situaciju na moru od izuzetne su važnosti za prepoznavanje rizika i prijetnji. Integracija različitih izvora informacija i usklađivanje nadležnih tijela doprinijet će boljem razumijevanju trenutačnih događanja na moru te će stvoriti dodanu vrijednost zahvaljujući učinkovitom korištenju ograničenih resursa.

2.2. U tom kontekstu, optimalna razmjena informacija među tijelima za pomorski nadzor predstavlja jedan od strateških ciljeva integrirane pomorske politike. Razvoj zajedničkog okruženja za razmjenu informacija za pomorsko dobro EU-a već je bio predmetom dviju komunikacija Komisije objavljenih 2009. i 2010.⁽⁸⁾

2.3. U 2012. jačanje pomorske sigurnosti uz pomoć integriranog pomorskog nadzora postalo je temeljni dio programa pomorskog rasta putem kojeg se želi ostvariti rast i zapošljavanje u pomorskom gospodarstvu⁽⁹⁾.

2.4. Nedavna (2014.) Zajednička komunikacija o strategiji pomorske sigurnosti Europske unije⁽¹⁰⁾ potvrđuje i argumentira temeljnu ulogu koju pomorski nadzor i razmjena informacija na području pomorstva imaju u stvaranju pomorske sigurnosti.

3. Glavni naglasci Komunikacije Komisije

3.1. U Komunikaciji se predstavlja napredak koji je postignut na europskoj i nacionalnoj razini od objave plana za CISE – dobrovoljnog procesa stalne suradnje koji ima za cilj povećati osviještenost, učinkovitost, kvalitetu, prilagodljivost i usklađenost aktivnosti praćenja na području europskog pomorskog dobra, kao i potaknuti inovacije.

3.2. Osim samog dijeljenja informacija EU ima za cilj u okviru CISE-a, uz pomoć decentralizirane mreže pomorskog nadzora koja poštuje odredbe o zaštiti podataka i međunarodna pravila, omogućiti višestruko i učinkovito korištenje informacija od strane različitih zajednica korisnika, bez nepotrebnog udvostručavanja napora. On ne zamjenjuje postojeće sustave i platforme razmjene informacija te neće utjecati na strukture i zakonodavstvo koje na ovom području postoje u državama članicama.

⁽⁷⁾ Vidjeti samoinicijativno mišljenje EGSO-a o „Kibernetičkim napadima u EU-u”, SL C 451 16.12.2014., str. 31.

⁽⁸⁾ COM(2009) 538 final i COM(2010) 584 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 494 final.

⁽¹⁰⁾ JOIN(2014) 9 final, str. 8.-10.

3.3. Preciznije, u planu ⁽¹¹⁾ se definira šest koraka za razvoj CISE-a: prepoznavanje zajednica korisnika; priprema baze podataka i analiza razlika na području razmjene podataka; definiranje zajedničkih razina klasifikacije podataka; stvaranje popratnog okvira; definiranje prava pristupa; te uspostava dosljednog pravnog okvira.

3.4. CISE se odnosi na sljedeća interventna područja: 1) pomorsku sigurnost (uključujući operacije traganje i spašavanja), pomorsku zaštitu i sprečavanje zagađenja uzrokovanog brodovima; 2) kontrolu ribolova; 3) pripreme i reakcije na području slučajnog zagađenja mora i zaštite morskog okoliša; 4) carinu; 5) nadzor granica; 6) opću primjenu zakonodavstva; te 7) obranu.

3.5. Potencijalna ušteda europskog gospodarstva na području administrativnih i operativnih troškova iznosila bi 400 milijuna EUR godišnje, uz izravnu uštedu za javna tijela od otprilike 40 milijuna EUR godišnje. Troškovi ulaganja procjenjuju se na otprilike 10 milijuna EUR godišnje u prvih deset godina.

4. Opće napomene

4.1. Naglašavajući iznimnu važnost koju europsko more u kvantitativnom pogledu ima za zapošljavanje i gospodarstvo, EGSO je u svojim prethodnim mišljenjima iznio korisna opažanja i preporuke oko niza pitanja povezanih s europskom pomorskom politikom ⁽¹²⁾ te je iznio svoja detaljna stajališta kako o općim pitanjima pomorske sigurnosti, tako i o specifičnim aspektima integriranog pomorskog nadzora, ističući da je za njegovo ostvarenje neophodno uspostaviti integriran sustav pomorskog nadzora ⁽¹³⁾.

4.2. Točnije, izražavajući podršku međusektorskom pristupu u pomorskom upravljanju, EGSO je naglasio da je za postizanje istinski integriranog pomorskog tržišta neophodna uža suradnja među tijelima nadležnima za nadzor, obalnim stražama i mornaricama država članica, što podrazumijeva uspostavu strukture za razmjenu informacija i integriranog sustava pomorskog nadzora ⁽¹⁴⁾.

4.3. EGSO je također izrazio podršku zajedničkom mehanizmu praćenja na razini EU-a koji bi se temeljio na usklađenom zakonodavnom okviru te omogućavao razmjenu osjetljivih ili neosjetljivih informacija među vlastima država članica EU-a, agencijama i korisnicima ⁽¹⁵⁾.

4.4. EGSO posebno ističe potrebu za pojašnjavanjem i osnaživanjem strukture upravljanja i resursa ako se želi osigurati održivost ove iznimno složene i ambiciozne inicijative u kojoj sudjeluje više od 400 tijela koja upravljaju ogromnom količinom podataka na području pomorskog nadzora, među kojima su javna tijela iz država članica EU-a i EGP-a, kao i razna tijela EU-a poput Europske agencije za kontrolu ribarstva (EFCA), Europske agencije za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (Frontex), Europske agencije za pomorsku sigurnost (EMSA) i Europske obrambene agencije (EDA).

4.5. EGSO primjećuje da su, s obzirom na dobrovoljnu prirodu CISE-a i načelo supsidijarnosti, države članice te koje, u doba proračunske štednje i krize, igraju središnju ulogu čime se njihovim nadležnim tijelima nameće dodatni trošak te značajna ulaganja u modernizaciju i osiguravanje kompatibilnosti njihovih relevantnih informatičkih sustava koji se u značajnoj mjeri (otprilike jedna četvrtina sustava) zasnivaju na monolitnoj i zastarjeloj arhitekturi. (S tim u vezi vidjeti radni dokument službi Komisije SWD(2014) 224 final „Ocjena učinka” te Gartner, 2013., „Održivost i učinkovitost scenarija za zajedničko okruženje za razmjenu informacija (CISE)”, Europska komisija, Glavna uprava za pomorstvo i ribarstvo).

⁽¹¹⁾ COM(2010) 584 final.

⁽¹²⁾ Vidjeti: SL C 211 19.8.2008., str. 31.–36.; SL C 128 18.5.2010., str. 131.–135.; SL C 107 6.4.2011., str. 64.–67.; SL C 161 6.6.2013., str. 87.–92.; SL C 255 22.9.2010., str. 103.–109.

⁽¹³⁾ Vidjeti: SL C 44 11.2.2011., str. 173.–177.; SL C 67 6.3.2014., str. 32.–46.; SL C 76 14.3.2013., str. 15.–19.; SL C 168 20.7.2007., str. 57.–62.; SL C 32 5.2.2004., str. 21.–27.; SL C 61 14.3.2003., str. 174.–183.; SL C 458 19.12.2014., str. 61.

⁽¹⁴⁾ SL C 107 6.4.2011., str. 64.–67.

⁽¹⁵⁾ SL C 44 11.2.2011., str. 173.–177.

4.6. Imajući u vidu Studiju procjene rizika za pomorsko dobro EU-a tijekom sljedećih 15 godina, EGSO smatra da se prilikom klasificiranja informacija koje će se razmjenjivati prednost treba dati učinkovitom uočavanju rizika, opasnosti i slabosti u svakom pojedinačnom sektoru, kako u obalnim područjima, tako i sveukupno. U tom smislu treba imati na umu „Studiju procjene rizika kao sastavni dio procjene učinka za uspostavu CISE-a u pomorskom dobru EU-u” *Wise Pens Internationala* (Glavna uprava Europske komisije za okoliš i pomorstvo, 2013.).

4.7. Povjerljivosti i zaštiti osjetljivih osobnih ili poslovnih podataka u svakom slučaju treba pridati veliku važnost. EGSO smatra da se tomu treba posvetiti više pažnje i provesti detaljnije istraživanje te podsjeća na svoje ranije komentare i preporuke o toj temi.

4.8. EGSO izražava zadovoljstvo postignutim napretkom u provedbi plana o CISE-u putem programa *BlueMassMed*, *Marsuno* i *CoopP* koji su potvrdili operativnu potrebu za međusektorskom razmjenom podataka i koji su pomogli da se dobije jasnija slika na ovom području, te također ohrabruje Komisiju da uloži dodatne napore.

4.9. EGSO također ohrabrujućim smatra to što je već postignut napredak u uspostavi niza mehanizama⁽¹⁶⁾ kojima se ispunjavaju ciljevi iz različitih područja djelovanja i koji, u pojedinim slučajevima, pokrivaju više tih područja.

4.10. EGSO ističe da morski okoliš Europske unije, koji se sastoji od šest morskih bazena, najudaljenijih regija i otočkih područja, ima jedinstvena svojstva te naglašava da se u kontekstu pojačanih rizika i prijetnji na svjetskoj razini ne može zamisliti jačanje saznanja i učinkovitosti CISE-a a da se ujedno ne pojača međunarodna, regionalna i prekogranična suradnja, obraćajući posebnu pozornost na razmjenu odabranih informacija s trećim zemljama te imajući u vidu sigurnosna pitanja i uzajamnost razmjene tih podataka.

4.11. EGSO smatra da jedan dosljedan pristup pomorskom nadzoru u EU-u i na međunarodnoj razini u obzir treba uzeti pitanja povezana s planiranjem i provedbom misija i operacija u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZVSP).

4.12. EGSO pozdravlja značajno poboljšanje u razmjeni informacija između civilnih i vojnih tijela vlasti, koja posjeduju ponajveći obim informacija na području pomorskog nadzora te poziva da se razmotri ciljano korištenje NATO-ovih resursa. Podsjeća također na ogledne primjere civilno-vojne suradnje na nacionalnoj i europskoj razini koji su se odvijali u okviru Europskog sustava nadzora granica (EUROSUR).

4.13. EGSO poziva Komisiju da se založi za bolje korištenje svemirskih sredstava i podataka dobivenih iz svemira u razvoju CISE-a, s obzirom da je pomorski nadzor jedno od područja korištenja satelitskih sustava EU-a. Usluge, primjerice, pomorskog nadzora Copernicus (ranije programa GMES – globalnog praćenja okoliša i sigurnosti) također pružaju podršku aktivnostima borbe protiv gusarstva, trgovine drogama, nezakonitog ribolova ili pak odlaganja otrovnog otpada, zajedno s uslugama tijela poput Frontexa, EMSA-e ili Satelitskog centra za nadzor kopnenih granica EU-a, istodobno doprinoseći primjeni sigurnosti na području nadzora vanjskih morskih granica EU-a.

4.14. EGSO poziva Komisiju da žurno razmotri pitanje kibernetičke sigurnosti u pomorskom prijevozu te da odredi detaljne mjere za zaštitu CISE-a, imajući u vidu da će to zahtijevati posebno aktivnu horizontalnu koordinaciju među relevantnim tijelima.

5. Posebne napomene

5.1. EGSO poziva Komisiju da pojača svoje napore na području istraživanja, razvoja i inovacija kako bi se uhvatila u koštac sa zahtjevnim tehničkim aspektima interoperabilnosti i arhitekture aplikacija, sustava i usluga, primjerice s razlikama u kvaliteti podataka među različitim softverima i sustavima koji imaju značajan utjecaj na učinkovitost provedbe CISE-a i na njegov kredibilitet⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ COM(2014) 451 final, str. 5.

⁽¹⁷⁾ COM(2014) 451 final.

5.2. EGSO smatra da će uspostava zajedničkog okruženja za razmjenu informacija u pomorskom sektoru u EU-u stvoriti mogućnosti za zapošljavanje i inovativne poslovne aktivnosti, posebice za poduzeća na području informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT). Također ohrabruje Komisiju da istakne taj važan aspekt projekta.

5.3. EGSO poziva Komisiju da pojača svoje napore u pogledu prevladavanja kulturnih prepreka u razmjeni i distribuciji informacija te procjenjuje da objava neobvezujućeg priručnika koji će sadržati preporuke dobre prakse za provedbu CISE-a neće biti dovoljno za uspostavu povjerenja i promicanje brižnog mentaliteta „potrudi se dijeliti kako bi povećao informiranost” (*care to share to be aware*), kako unutar različitih sektora, tako i među njima.

5.4. Aktualne međusektorske različitosti u integraciji pomorskog nadzora dovode do značajnih razlika u njihovim nastojanjima da se povežu s CISE-om. Isto tako, neke zemlje pojednostavljaju svoje informatičke sustave namijenjene takvom nadzoru, dok druge to ne čine. Pojedine zemlje su na svojem teritoriju poduzele odlučne korake kako bi osigurale elektroničku suradnju među sektorima, a druge pak i dalje raspolažu sa zatvorenim informatičkim sustavima na razini svakog sektora.

5.5. EGSO pozdravlja inicijative Komisije koje za cilj imaju stvoriti pretpostavke za razvoj zajedničkog modela podataka kao što su primjerice popis izraza, značenja, pravila za davanje naziva, formata podataka i odnosa između podataka, a koji bi služio kao „prevodilački” alat pri razmjeni podataka među informacijskim sustavima za pomorski nadzor, posebice među civilnim i vojnim sustavima.

5.6. EGSO pozdravlja napredak postignut u uspostavi jedinstvenih nacionalnih punktova koji predstavljaju središnje nacionalne platforme za razmjenu informacija u pogledu izvješćivanja i razmjene podataka o brodovima, povezane s jedinstvenim sustavom za razmjenu informacija EU-a, ali i s ostalim sustavima. Primjeri dobre prakse na ovom području prepoznati od strane Gospodarske komisije Ujedinjenih naroda za Europu (UN/ECE), kao i u njezinoj preporuci br. 33 o poboljšanju trgovinske razmjene i prijevoza, također predstavljaju korisne referentne točke za CISE.

5.7. EGSO smatra da bi se trebalo pozabaviti ozbiljnim problemom ovisnosti informatičkih platformi o svojim dobavljačima, čime se ometa njihova interoperabilnost. U stvarnosti otprilike 85 % informatičkih sustava za pomorski nadzor koji se koriste u državama članicama imaju svoju specifičnu infrastrukturu i nisu standardizirani te se stoga moraju pouzdati u te iste dobavljače ako sustav žele ažurirati ili prilagoditi.

Bruxelles, 10. prosinca 2014.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE